

Oblak Franc, Stara vas 142
 Oblak Irma, Dobračeva 92
 Oblak Joža, Selo 3
 Ovsenik Helena, Stara vas 128
 Pečelin Martina, Žiri 88
 Peternelj Jernej, Stara vas 72
 Peternelj Jože, Dobračeva 103
 Peternelj Konrad, Nova vas 32
 Pišler Marjan, Dobračeva 91
 Pivk Anton, Dobračeva 102
 Pivk Silva, Stara vas 71
 Pivk Vladimir, Dobračeva 110
 Podobnik Jože, Nova vas 62
 Podobnik Nejko, Stara vas 122
 Podobnik Štefka, Stara vas 148
 Poljanšek Alojz, Žiri 79
 Poljanšek Andrej, Žiri 142
 Poljanšek Franc, Žiri 13
 Poljanšek Kati, Stara vas 240
 Praprotnik Marjan, Dobračeva 156
 Primožič Dane, Žiri 91
 Rejc Izidor, Ljubljana
 Reven Anica, Stara vas 77
 Rampre Mihaela, Selo 20
 Sedej Janez, Dobračeva 77
 Sedej Janez, Izgorje 1

Seljak Alojz, Dobračeva 124
 Slabe Tina, Nova vas 44
 Stanonik Marija, Ljubljana
 Stanovnik Ciril, Stara vas 208
 Stanovnik Ivan, Žiri 14
 Strel Franc, Lucija, Fazan 6/h Portorož
 Strlič Polde, Žiri 26
 Špik Janez, Dobračeva 27
 Subic Rajko, Stara vas 199
 Temelj Franc, Dobračeva 138
 Trček Anton, Nova vas 43
 Treven Zinka, Stara vas 225
 Tušek Janez, Stara vas 144
 Uršič Jožica, Stara vas 226
 Vehar Avgust, Dobračeva 24
 Vehar Frida, Dobračeva 183
 Velkoverh Doroteja, Nova vas 83
 Verbič Vera, Žiri 131
 Vidmar Fanči, Dobračeva
 Zajc Matija, Dobračeva 93
 Zajec Alfonz, Dobračeva 29
 Zupančič Silva, Stara vas 60
 Zakelj Anton, Dobračeva 113
 Zakelj Pavel, Žiri 122
 Zakelj Viki, Stara vas 146
 Zakelj Viktor, Dobračeva 99

MUZEJSKO DRUŠTVO ŽELEZNIKI

Muzejska delavnost v Železnikih je dne 18. junija 1978 slavila desetletnico obstoja »Muzejske zbirke«. Leta 1963 izdelani razstavní program in načrtovane pregraditve so bile v celoti izvršene. Leta 1968 smo dogradili in odprli javnosti zbirko, ki je zajela le del celotnega programa; po obsežnih delih leta 1977 in 1978 smo pa to dopolnili in prostorsko povečali. Nastal je MUZEJ, ki se z vso pravico uvršča med muzeje provincialnih mest v Sloveniji. (Poročilo o teh delih smo objavili v prejšnji številki Loških razgledov.)

V poslovanju muzeja so nastale organizacijske spremembe, narekovane z delom in z novim zakonom o društvih. Pri obravnavi teh je prav, da se spomnimo nastanka Železnikov. Freisinški škofje, so kot fevdalni gospodje Škofje Loke in njenega teritorija leta 1277 pridobili pravico (patent) za izkoriščanje rudnin in gozdov. Odločili so se povečati še obstoječe pridobivanje železa, v »kopah«. Pridobili so furlanske železarje; in ti so zgradili talilne peči z vodnim pogonom mehov za vpihovanje zraka in tudi nov kraj

v Selški dolini. Ta se je v začetku imenoval Lahovše, kasneje je pa dobil ime Železniki. Življenje in delo so se spočetka ohranjali v ustnih izročilih, kasneje pa v zapisih. Železarska preteklost se je v Železnikarjih globoko zasedrila in ostala živa in tvorna. Še ob koncu 19. stoletja je med stanovanjskimi hišami obratovalo dvoje plavžev, pet fužin za predelavo grodlja v kovno železo in 16 vigenjcev za kovanje žeblicev. Ko so leta 1902 plavži in fužine prenehali obratovati, se je postopoma ustavljalo tudi žeblicarstvo. Živ spomin na minulih 700 let ostaja, saj so Železniki še vedno železni.

V vgrajevanje temeljev za nove dejavnosti smo uporabili za reklamne namene prikaz starega železarstva. V razmerjih smo izdelali makete plavža, fužine in vigenjca in tako spomnili na Železnike v zgodovini. Veliko zanimanje za ta prikaz nam je navrglo proizvodni program, katerega s pridom še danes izvaja tovarna »Tehtnica Železniki«. Reklama iz zgodovinskega prikaza je požela ogromen uspeh. Spoznali smo pa tudi: naš kraj mora

organizirano obdelovati svojo zgodovino in za ohranjanje starin zgraditi muzej. Leta 1949 smo že ustanovili »Tehniški muzej Železniki«.

Ta organizacija je bila in poslovala v začasnih prostorih. Izdelane makete in eksponate, ki smo jih nabirali, smo premeščali in ugotavljali, da naraščajoča industrija pridobiva s tem delom kulturni ugled in poslovne uspehe. Ob ukinitvi občine Železniki in združitvi z občino Škofja Loka so sledile reorganizacije uprave in tudi muzejskega delovanja. Delovanje v Železnikih se je priključilo Muzejskemu društvu v Škofji Loki. Ker nismo več sodelovali s Tehniškim muzejem Slovenije v Ljubljani, je prenehala obstajati organizacija »Tehniški muzej Železniki« kot prva oblika muzejskega delovanja. Pri Muzejskem društvu v Škofji Loki je zaradi razgibane muzejske delavnosti v Železnikih nastala potreba po samostojni organizacijski obliki. V Muzejskem društvu v Škofji Loki, kot matičnem društvu, so ustanovili »Pododbor« z naslovom: »Muzejsko društvo v Škofji Loki — pododbor Železniki«. V tej obliki je delovanje v Železnikih napredovalo. Za muzejske namene smo pridobili pritličje in prvo nadstropje zgodovinske »Plavceve hiše«. Spodaj je nastala železarska, v nadstropju pa gozdno lesna razstava. Zdelo se nam je primerno imenovati naše razstave »Muzejska zbirka Železniki«, čeravno se je v ljudeh že utrdilo ime muzej.

Novi zakon o društvih pa ni več predvideval oblike »Pododbor« in pristopiti nam je bilo k reorganizaciji. Izdelali smo si nova pravila za samostojno društvo v Železnikih. Ustregli smo vsem formalnostim. Skupščina občine Škofja Loka, oddelek za notranje zadeve, nam je dne 11. julija 1979 izdal »Odločbo« za vpis v register kot »Muzejsko društvo Železniki«, s sedežem v Železnikih in delovnim področjem v Selški dolini. Republiški zavod za statistiko je izvršil vpis z registrsko številko in šifro dejavnosti. Postali smo zakonita pravna oseba, ki ji je dovoljeno tudi zaposlovanje delavcev.

Tri desetletja (1949—1979) se je muzejsko delo v Železnikih vodilo in napredovalo v treh organizacijskih oblikah in utrdilo obstoj »MUZEJA«. Priklicali so ga spomini in hotenja prebivalcev Selške doline. V njem gledamo korenine in napredek naše obstoječe proizvodnje ter trdnost našega sedanjega gospodarstva. Šolska mladina pa ima izbrana učila, na ka-

terih otipljivo dopolnjuje znanje krajevne zgodovine.

Seznam članstva Muzejskega društva Železniki kaže, da se v večini krajev Selške doline zanimajo za zgodovino. Loški razgledi, ki jih vsi z zanimanjem prebirajo, budijo nove zamisli za Muzej, le Sorico in vasi pod Ratitovcem je treba bolj razgibati, kar bi uspeli s postavitvijo reprezentativnega spomenika impresionistu Ivanu Groharju, kar že desetletja želijo Soričani. Tako društvu kakor muzeju se odpirajo nove naloge: dopolnjevanje tehniških razstav, potreba po oddelku NOB in okupacijske dobe; veliko je še nalog za strokovnjake v gozdarstvu; poseben oddelk pritiče gozdnemu živalstvu, v katerem bi lovstvo imelo pomembno nalogo. Pomembni umrli rojaki Selške doline, ki smo jih začasno zapisali v »spominsko galerijo«, morajo dobiti pravo mesto z obeležji na njihovih rojstnih domovih. Ta delavnost, ki je bila skromno započeta pred leti, je letos zelo napredovala. Za 65-letnico smrti smo odkrili spominsko ploščo dr. Antonu Dermotu. Socialistični publicist in politik je v marmor zapisan na rojstni hiši, za katero se zanimajo turisti iz Stare Gorice in obujajo spomine na njegovo delovanje. Lovrenc Košir — Ambrušček iz Spodnje Luše, poštni reformator, je za 100-letnico smrti, poleg plošče na rojstni hiši, dobil še lep spomenik, ki so ga mu posvetile združene temeljne organizacije PTT kot velikemu strokovnjaku in organizaciji poštne službe.

Dne 13. oktobra 1917 je bil v Ljubljani pokopan dr. Janez Ev. Krek. Dne 14. oktobra 1979, to je po 62 letih, mu je bila na iniciativo našega društva odkrita obnovljena spominska plošča. Okupator je leta 1941 napravil nad njo kulturni zločin, saj jo je ukazal zrušiti s pročelja njegovega doma v Selcih. Umetnina: izdelek Lojzeta Dolinarja, našega slovitiga kiparja, je znova zablestela na zidu sedanjega Kulturnega doma. Obuja spomin na velikega Slovence in krasi Selca. Priložnostna spominska prireditev slavlja zmago naše osvobodilne borbe nad nacizmom, ki je hotel zbrisati moža, ki mu najnovejša »Zgodovina Slovencev« izkazuje veliko pozornost za njegovo delo v kulturni in gmotni rasti slovenskega naroda. Njegova dela so prebila meje države in jih študirajo tudi zgodovinarji več evropskih narodov; tudi v Ameriki je izšla knjiga o Kreku. Selca imajo spomenik rojaku mednarodnega slovesa.

Muzejsko društvo Železniki, kot tretjo obliko organizacijskega dela zgodovinske in muzejske namembnosti, čakajo še mnoge naloge. Z uspešno proizvodnjo in gospodarsko prizadevnostjo bodo zagotovljeni pogoji za stopnjevanje kulturne rasti vse Selške doline. V seznamu članstva pa so imena vseh tistih, ki društvenemu delu sledijo in ga podpirajo:

Železniki

Bajželj Jože, Benedičič Anton, Benedičič Ciril, Benedičič Cveto, Benedičič Franc, Benedičič Francka, Benedičič Jože, Benedičič Marta, Benedičič Mica, Benedičič Polde, Benedičič Stanko, Benedičič Tinka, Benedik Draga, Benedik Franc, Bernik Filip, Bertoncelj Kristina, Bertoncelj Niko, Bertoncelj Pavla, Bertoncelj Tone, Blaznik Franc, Božič Navka, Bradško Ljubo. — Cankar Vinko. — Čemažar Anton, Čemažar Vinko, Čufer Franc. — Debeljak Zdravko, Demšar Janez, Demšar Mara, Dolenc Anton, Dolenc Drago, Dolenc Janez. — Frelih Janez. — Galjot Tončka, Gortnar Blaž, Gortnar Jernej, Gortnar Jože, Gortnar Minka. — Habjan Marjeta. Jakolič Janez, Jakolič Pavle, Jelenc Anton, Jelenc Franc, Jelenc Janko, Jelenc Valentin. — Kalan Ivan, Kežžar Ivan, Kemperle Antonija, Kemperle Ivan, Kemperle Julka, Keržar Anton, Keržar Ivana, Konjar Franc, Korošak Anica, Kosce Tončka, Kosce Tončka, Košmelj Jože, Košmelj Martina, Košmelj Maruša. — Logar Milana, Lotrič Janko, Lotrič Marko. — Markelj Franc, Megušar Janez, Mohorič Franc, Mohorič Milan, Mohorič Srečko. — Nastran Ančka. — Pegam Anton, Pegam Jože, Pikuž Pavla, Pintar Valentin, Plešec Franc, Potočnik Rezka, Potočnik Silva, Primožič Ana, Primožič Ivan, Primožič Mici, Primožič Minka, Primožič Štefko. — Rakovec Janez, Ramovž Antonija, Rejc Janez, Rejc Jože, Rejc Marinka, Rejc Rudi, Rihčaršič Janez, Rupar Vinko. — Sedej Anton, Sedej Niko, Skok Janez. — Šmid Jože, Šmid Marija, Šmid Marjan, Šmid Slava, Sturm Aleš, Sturm Jože, Sturm Metod, Subic Jožica, Suštar Antonija, Suštar Mici, Suštar Vinko. — Tavčar Anton, Tavčar Florjan, Tavčar Marija, Thaler Franc, Thaler Stana, Tolar Lojze, Tolar Nada, Torkar Jože, Trfila Lojze, Trojar Ivo, Trojar Matej, Trpin Rajko, Tušek Andrej. — Verčič Kati, Vrhunc Minka, Vrhunc Rezka. — Završan Vera, Zupanc Jakob, Zupanc Vencel. — Žumer Niko.

Cešnjica

Blaznik Alojzija, Ceferin Francka, Demšar Jožko, Eržen Jože, Gartner Minka, Golja Anton, Lotrič Rado, Lotrič Tončka, Lušina Marica, Polajnar Peter, Prezelj Jože, Rozman Ančka, Šmid Janez, Šmid Verona.

Studeno

Benedičič Janko, Demšar Brigita, Nastran Francka, Nastran Leopold, Pfajfar Francka, Pintar Miha.

Selca

Nastran Mici, Peternelj Franc, Rakovec Franc, Savli Marija, Šmid Lojze, Šmid Peter, Solar Janez.

Dolenja vas

Lavtar Albin, Lotrič Janez, Lušina Franc, Ramovš Anica.

Bukovščica-Knape

Pogačnik Vanja, Rejc Alojzij.

Rudno

Eržen Rafko, Koblar Lojze, Nastran Jana, Solar Rok st., Solar Rok ml., Vrhunc Tomaž, Zbontar Jože.

Kališe

Pfajfar Matija, Rovtar Anton.

Dražgoše

Pintar Janko.

Podlonk

Kavčič Franc, Tolar Andrej, Tolar Branko, Tolar Jernej, Tolar Lojze.

Ostri vrh

Trojar Ivanka

Martinij Vrh

Benedičič Marta, Čufer Boris, Debeljak Milan, Derling Darinka, Frelih Anton, Trdina Ivan.

Zali Log

Habjan Vinko, Lavtar Marta, Mihelčič Drago, Zgaga Meri.

Davča

Ambrožič Janko, Čemažar Stane, Frelih Anton, Jemec Amalija, Koder Alojz, Pe-

ternelj Franc, Peternelj Milan, Primo-
žič Janko.

Škofja Loka

Berčič Franc, Bergant Franc, Kemper-
le Tone, Mohorič Filip, Nastran Stefan,
Sever Benjamin, Smid Franc, Vidic Jel-
ka, Zumer Lojze.

Ljubljana

Bertoncelj Franc, Bertoncelj Jože, Kob-
lar Anika, Koblar Franc, Koblar Stanko,
Košmelj Martina, Špendal Jože, Zumer
Lojze, Zumer Srečko.

Sentgotard

Gaberšek Stanka.

Muzejsko društvo v Železnikih

ZAMENJAVA

Muzejsko društvo redno zamenjuje Lo-
ške razglede za publikacije naslednjih us-
tanov in zavodov:

Beograd:

Arheološki institut SAN
Državni arhiv SR Srbije
Etnografski muzej
Institut za izučavanje radničkog po-
kreta
Istorijski institut SAN
Istorijski muzej Srbije
Muzej grada Beograda
Muzej primenjene umetnosti
Muzej savremene umetnosti
Narodni muzej
PTT muzej ZJPTT
Republički zavod za zaštitu prirode SR
Srbije
Republički zavod za zaštitu spomenika
kulture
Srpska akademija nauka i umetnosti
Vojni muzej

Berkeley (California, USA):

University of California, The general
library

Bihać:

Regionalni muzej Pounja
Zavičajni muzej

Bratislava (ČSSR):

Ústredná knižnica Filozofickej fakulty
Univerzity Komenského Ústredná správa
múzeí a galérií

Brežice:

Posavski muzej

Celje:

Kulturna skupnost Celje, Celjski zbor-
nik

Pokrajinski muzej

Čačak:

Narodni muzej

Dubrovnik:

Historijski arhiv
Zavod za povijesne znanosti JAZU

Gospic:

Centar za kulturu — Muzej Like

Graz (Avstrija):

Institut für Geschichte der Universität,
Abt. Südosteuropäische Geschichte
Steiermärkische Landesbibliothek am
Joanneum

Grosuplje:

Splošna izobraževalna knjižnica, Zbor-
nik občine Grosuplje

Idrija:

Mestni muzej

Jesenice:

Tehniški muzej Železarne Jesenice

Kamnik:

Muzej Kamnik

Koper:

Pokrajinski muzej

Kotor:

Pomorski muzej

Kranj:

Gorenjski muzej